

Een andere kijk op het verleden

De Evangelische Broedergemeente is van oudsher nauw verbonden met Suriname. Toch leidt ook hier het gesprek over het slavernijverleden tot nieuwe inzichten.

‘Heeft u een Slavenbijbel?’ Met deze vraag meldde zich iemand bij de Evangelische Broedergemeente in Zeist. Het was tekenend dat diegene tot ons kwam want onze gemeente wordt door de intensieve betrokkenheid met Suriname snel met het slavernijverleden in verband gebracht.

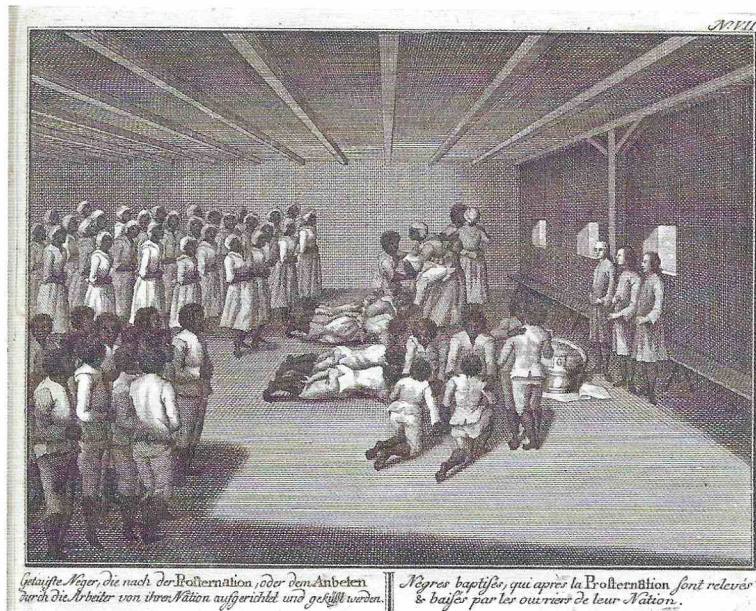
De Broedergemeente was in Nederland én Suriname aanwezig. De leidinggevendenden accepteerden slavernij als een gegeven. In de werkplaatsen en plantages van de kerk in Suriname werden tot slaafgemaakten aan het werk gesteld.

Maar het is ook ongemakkelijk voor ons dat iemand de zendelingen van de Broedergemeente ervan verdenkt dat zij in het verleden van de Slavenbijbel gebruik hebben gemaakt. Deze speciale uitgave van de Bijbel werd tijdens de periode van de slavernij in de Engelstalige wereld gebruikt voor de kerstening van tot slaafgemaakten. Passages die aanleiding tot opstand of kritiek op de slavernij konden geven, waren niet daarin opgenomen. De vraag voelde niet juist. Want de zending van de Broedergemeente had een andere insteek.

Gelijkwaardige deelname ...

De eerste zendelingen kwamen in 1735 naar Suriname. Zij richtten zich vanaf het begin op de inheemsen, de Marrons en de tot slaafgemaakten. Ze leerden de talen, vertaalden bijbelteksten en liederen en verkondigden Christus als heiland van alle mensen. Zo ontstond een kerkelijke gemeenschap waaraan gekleurde mensen net als hun witte broeders en zusters gelijkwaardig deel konden nemen. Op deze manier is de Evangelische Broedergemeente de grootste protestantse kerk in Suriname geworden.

In Nederland heeft negentig procent van de leden van onze kerk een Surinaamse achtergrond. En dat maakt meteen duidelijk dat het slavernijverleden onder ons



Gekleurde Neger, die nach der Proclamation, oder dem Anbeten durch die Arbeiter von ihrer Nation ausgerichtet und geküßt worden. | Nègres baptisés, qui après la Proclamation sont relevés & baptes par les ouvriers de leur Nation.

DAVID CRANZ. KURZE, ZUVERLÄSSIGE NACHRICHT VON DER BRÜDER-UNITÄT. DAS ZEREMONIENBÜCHLEIN (1757, HERDRUK HERRNHUT 2014)

niet enkel vanuit een Europees of wit perspectief gezien kan worden. Want onze kerk is mede ontstaan door de inbreng en de medewerking van de vele leden die zelf tot slaafgemaakten waren of die nazaten van tot slaafgemaakten zijn. Toch werd de vraag naar de Slavenbijbel niet zomaar gesteld. De leden vragen aandacht voor de negatieve kanten van het zendingswerk in het verleden. En ze

van terug te vinden. Het is daarom de opdracht om deze feiten tussen de regels door te ontdekken en uit mondelinge overlevering in de families vast te leggen. Zo kunnen wij als Surinaamse kerk, als Zendingkerk en als Nederlandse kerk tegelijk het gesprek over het slavernijverleden voeren.

Dit gesprek vergt veel moed van de deelnemers want het brengt pijnlijke feiten

Onze kerk is mede ontstaan door de inbreng van de vele leden die tot slaafgemaakten waren

zoeken naar de bijdrage van de gekleurde christenen aan de ontwikkelingen van de Broedergemeente.

Die inbreng omvatte verzet tegen de slavernij, kritiek op de Europese cultuur die samen met de bijbelse verkondiging overgebracht werd, en pogingen om eigen culturele elementen met het christelijke geloof te verbinden. Ze werden gevoed door de verhalen uit Exodus, de profeten en over Jezus van Nazareth.

In de officiële bronnen voor de geschiedenis van onze kerk is daar echter weinig

naar boven en verandert de kijk op het verleden. Maar het wordt gevoerd vanuit het besef dat wij broeders en zusters zijn in Christus, die ons verbindt.

Stefan Bernhard is predikant van de Evangelische Broedergemeente Zeist.

Zie over de achtergrond van deze Slavenbijbel onder meer:

www.pthu.nl/bijbelblog/2022/06/hoe-lazen-slaveneigenaren-en-slaafgemaakten-de-bijbel (<https://tinyurl.com/2rv7ushb>)